

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre 3 „ — „
 Negyedévre 1 „ 50 „
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos pefitsor 5 kr.
 Nyilttérben 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésnél 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztési iroda: Főter 5. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.	Megjelen: Szerdán és Szombaton.	Keziratok: Vissza nem adatnak.	Kiadóhivatal: VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pérek hirdetések és reclamatiok ide intézendők.
---	---	--	--

A nyelv kérdése.

Az ország zajong és megcsorbitva véli magát jégában, a szász lapok nem is írják egyébről, mint-hogy a szebeni főispán miért nem ismeri el a német nyelv egyenjogúságát a magyarral.

Szörszál hasogatva bonczolgtár és magyarazzák a nemzetiségi törvényt, azt követelnék, hogy a törvényes eredeti magyar szöveget, a német szöveg meghalgtatása után hitelesítsék; mert nagy részök nem tud magyarul, így nem bírálhatják meg ha valjon híven van e vissza adva az ügyek folyama?

Tehát a szász atyfiak a német szöveget halván, és megértvén, hitelesíték a magyar szöveget, — melyet nem értenek.

Ez szász consequentia, erre lehet hurrázni, hochozni, de — ez bizony nem halszik menyországba.

De hát miért nem tudnak magyarul?

A hegyek és völgyek, melyek bőrt buzát ontanak, a német hősiesség vívmányai e, vagy a magyar vendégszeretet adományai.

Civilizatiót hoztak e magukkal vagy koldustarisnyát?

Ha magyar földön lakaak, ha magyar levegőt színak, ha magyar kenyeret esznek, vagy ha magyar bór mómora . . .

Halt! Itt a bökkenő!

Ugy látszik gyanúsításunk nem alaptalan; — a magyar bór annyira el kábitja elméjüket, hogy tulfeszített képzelődésükben a miveltség, a vagyon, a hatalom tronusán képzelik magukat, — s a magyart talán lábaiknál, porba borulva? . . .

Még nem — és nem soha sem.

Ezért jozanodjanak ki, s ha Magyarországon akarnak élni, tanuljanak magyarul.

— A románával kötött vám s kereskedelmi szerződés (12-én; ó számítás szerint január 1.) lépettvénybe s Ausztria-Magyarországnak joga, hogy választhat a szerződéses és a speczificus vegyes tarifák közt megszünt érvényben lenni. A román tarifa hiteles fordítása, a két miniszterium részéről, mint a „Presse“ értesül e napokban fog közzé tétetni.

— Az egyesületi jogok megszüntetése végett Tisza Kálmán miniszterelnök a főváros főkapitányához rendeltet intézett, melyben — arra utalván, hogy Magyarországon és a mellék tartományokban a socialista egyesületek alakítása meg van tiltva — felhívja a főkapitányt, hogy az ily egyesületek gyűléseit Budapesten tiltsa be és szükség esetén szigorral lépjen fel ellenök. E rendeltet folytán tegnap este egy munkásgyűlést, mely egy budai

vendéglőbe volt egybehíva, a rendőrség feloszlattott; a legközelebbi napokra kitűzött munkásgyűlések pedig betiltattak.

— A közgazdasági kiegyezés Ausztriával, a magyar kormány s országgyűlési bizottságok köreiben, a petroleumadó kivételével, az előkészítés minden stádiumán átment s így annak az országgyűlésen leendő tárgyalása a legközelebbi napokban várható. A vita sarkpontját a vámközösség és a tarifa fogja képezni. E mellett az „aranyvám“ érdemelve legfőbb szempontot, mert ez természetesen emel minden vámtételt s bizonytalanná, ingadozóvá teszi az árakat.

Mindenféle.

Takarékosság. Egy bóriska ember épen a szekérre ült fel, midőn szomszédja így szólítja meg: „Hát mi az Lipták uram utazik el?“

„Megyek Vinczre egy kis bőrt inni, mert itt a béhozatali díj miatt olyan méreg drága a bór, hogy az ember már nem bírja ki az italt.“

„De hiszen ha Vinczre megy, a mit megsporolna a bórárában rá költi szekér bérről.“

„Oh ártatlanság! Addig iszom míg a boron a szekérből is kisporolom.“

Engedékenység. Asszony: „S te még folyton mered áltítani, hogy tenap nem voltál részeg? Hiszen mikor haza jöttél ráfeküdtél a zongorára, a billentyűket rugdostad eszizmáddal, s váltig mondtad, hogy az ágy kiálhatalanul nyikorog.“

Férj: „No jó, hát hogy lásd mily engedékeny vagyok, e semmit mondó érveket is kész vagyok merész állításod indokál elfogadni.“

„Igaz kedvesem, hogy e chinon olyan ostobául néz ki?“ Kérdő egy nő. „Nem annyira a chinon — viszonzá a férj — mint inkább a fejed nezd ki ostobául — alatta.“

Az idősebb Dumást tudvalóleg a törvény emberei gyakran zaklatták megített adósságokért.

Egyszer egy ismerőse egy ivvel állit be hozzá, s kéri, hogy egy szegény ember temetésére, ki törvénytörzői végrehajtó volt, családját nyomorban hagyta és a családfe eltakarítása költségeit nem képesek fedezni — sziveskedjék valamit adományozni.

„S mennyit illene körül belől adnom?“ Kérdő Damás.

„Vagy 5 frankot.“

„Tessék — nyujtá át a pénzt Dumás itt van 10 frk. s temessenek el egyszerre mingyárt — 2 végrehajtót.“

Egy férfi nejt nagyon elhanyagolta e helyett petig mindig könyvtárát bujta.

Neje ezért szemrehányást tett neki s így szolt hozzá:

„Fiam te többre becsüllöd a legromgyosabb könyvedet, mint engemet.“

„Igaztalan vagy fiam — viszonzá a férj — mert téged bizonyosan többre becsüllök, mint a tavalyi kalendáriumot.“

A csatatérről.

A fegyverszüneti hírek koraiak. Épen most vette heves ostrom alá a török feketetengeri flotta a nyugoti partokat. Miklos nagyherczeg személyesen vezeti Drinápoly ostromát. A porta vonakodik az európai hatalmak megkérdezőse nélkül véglegesbékefeltételeket ajánlani a fegyverszünettel egyidejűleg.

London jan. 13. Számos képviselő érkezett már a fővárosba. A magán érintkezés folytán kiderült, hogy a commonhaus tagjainak nagyobb része a fegyveres beavatkozás mellett van. Az ellenzék minden követ megmozdit, hogy azt megakadályozza s bolondoknak és hazatruoloknak nevezi a kormánypart tagjait. — Beaconsfield mindjárt az első ülésen javaslatot terjeszt elő a felhatalmazás iránt az akcióra; a hadsereg újjászervezésének kérdése, annak megjobbításával azonosítottatik. — A Máltánál időző hajóhad utasítást kapott, hogy Konstantinápoly felé siessen.

Egy londoni távirati utasítás folytán Hornby tengernagy tábornokává a „Sultanis, fedézetén Levántéba megyen. Mindkét hadi hajó mielőbb elindul.

A „Ruszi Invalid“ közli Bistom gárdaparancsnok napi parancsát, mely a porosz gárdaparancsnok üdvözlét tartalmazza a czárhoz a győzelmek miatt. A napiparancsot így végzi: E levélben diadalmas bajtárs inkhoz írt hízegő megemlékezést annál nagyobb rokonszenvvel fogadhatjuk, mivel oly ország dicső és vitéz gárdaseregétől ered, melynek kiprobált barátságára joggal lehet büszke drága hazánk.

Odessából jelentik péntekről: Ma két török monitor Eupatoriához, d. u. fél 4 órakor minden ágyujakból löni kezdtek. Háromnegyed hatig már 135 lövés történt; nehány épület lerontott s hét tüzerünk megsebesült.

Baiburnál (Muktár) a törökök megverettek. 9 díke óta Erzerum teljes ostrom alatt áll.

A Givotvölgyet elhagyták a törökök. A muszákk megszállták Kliseurát.

Gurkó előhada bevette Mucskát; az otlukóvi, pecherni, topolnicai és ichtimani esatában veszteségeink csekélyek.

Közigazgatási bizottságunk gyűlése.

(január 9-én.)

(Vége.)

Az idej ujonczozás foganatosítása az újabb közigazgatási felosztások és tisztválasztások folytán a honvédelmi miniszterium által folyó évi febr. 15-ig, telát egy hóval későbbre tüzetett ki, az összes a közigazgatási költségek fedezésére szolgáló bevétel volt 1877-ben 44177 frt 74 kr, ebből kiadatott külömböz ezímen 43500 frt 92 kr, tehát átjött 1878-ik évre maradék 676 frt 82 kr, a községi jegyzői nyugdíjalap tesz 743 frt 9 krt, a megyei szegény-alapban van jelenleg 1117 frt kr, a betegápolási alapban 245 frt 93 kr, a reál-iskola alap tesz 5037 frt 37 krt. A mult hób beadványi jegyzőkönyvre jött összesen 585 ügydarab, az egész 1877-ik évben pedig jött be összesen 7064 Kiadatott vadászjegy a 12 frtosból 84, a

6 frtosból 3, a 2 frtosból 30; miből befolyt és az adóhivatalhoz befizettetett 1086 frt. Igazolójegy kiadatott 175, külföldre szóló utlevél 33 drb.

rvaszéki elnök Tarsoly Gábor árvaszéki elnöknek az árvaügy állapotáról és az árvaszek működéséről tett jelentéséből felemlitem, hogy az 1877 decz. 31-ig beadványi jegyzőkönyvre jött 9786 drb; jelen évre a mult évtől átjött 142 drb, a melyek jelenben mind el vannak látva. Az árvák létszáma 1878 év jan. 1-én tesz 7092, a gondnokoltak száma pd. 23, szaporodott az árvák száma a mult év folyama alatt 291-el, a gondnokoltak száma pd. 15-el. Az árvai vagyion tesz jan. 1-én 24958 frt 1/2 kr.

A kir. adófelügyelő Fellner Iván által beterjesztett s a mult évről lefolyt állami adó menyynységet felmutatott jelentéséből kitünik, hogy a mult év dec. hóban 72519 frt. maradt hátrálek az 1877. évi adótarozásból 130451 frt. Ha egybehasonlitjuk az 1877 dec. hóban tett fizetést 72519 frt, az 1876 d. ezemberi fizetéssel 52508 frttal, mutatkozik kedvezőbb eredmény 20, 011 frt. Ha pedig az 1877. évi jan. 1-től decz. végeig tett fizetés 370537 frt, az 1877 évi befizetéssel 297 ezer 552 frtal összehasonlittatik, kedvezőbb az eredmény az 1877. évre 72,985 frt. S mégis: az adófizetési eredmény — az adófelügyelő jelentése szerint — nem kielégítő!

Az orvos — dr. Harmath Márton — jelentése szerint megyénk mult havi egészségügyi viszonyai kedvezők voltak jelenleg azonban az u. n. „diphtheritis“ nagy mértékben akar fellépni; a mely kór tovább terjedésének a teendő óvó intézkedések lesznek hivatal gátot vetni.

Moldován Gergeiy kir tanfelügyelő havi jelentése jelenleg semmi általános érdekű ügyet nem érintett. Előterjesztette a többek között a vallás és közoktatási miniszteriumnak az alsó- és felső-szentmihályfalvi községi oskolára vonatkozólag leküldött azon leiratát, a melyben tekintettel arra, hogy nevezett községnek főlöszeg jövedelme van, felhivatik a közig. bizottság az iránt intézkedni, hogy jelzett oskolákra nézve az állami segély igénybe vehető ne legyen. Miután azonban az államsegély igénybe vehetése a község oskolákra nézve a törvény által van biztosítva, de felvilágosításul aranzéve is hogy a miniszteri leiratban említett „községi felesleg“ nem a községet, mint ilyent, hanem a közbirtokosságot illeti: tanfelügyelő indítványára egy felirat határozatott intéztetni.

Andrási Nándor kir. mérnök a megyei államutakról tett előterjesztést, a melyből a jelzett utakra vonatkozólag „megnyugtató“ volt merithető. A postafelügyelő Veisel Antal jelentése szerint pedig „semmi“ a közigazgatási bizottságot érdeklő ügy nem merült fel a mult decz. hóban.

Mint utolsó szakreferens Csekme Béla kir. ügyésznek a tordai kir. tszék börtönügyről jelentéséből kiemelem a következő adatokat: Mult év nov. haváról átjött vizsgálati fogoly 26 férfi, 1 nő; szaporodott e létszám decben 4 férfi és egy nővel, míg a hó utolsó napján maradt 12 férfi, 1 nő vizsgálati fogságban.

Büntényért elítélt nov. haváról átjött 54 férfi, 4 nő; szaporodott 31 férfi 2 nővel; december végén maradt 72 férfi, 5 nő elítélt. Kihágások elítéltek létszáma összesen 26 férfi, maradt, mint elítélt.

A kir. tszék területén dec. hóban előfordult bűnesetek száma 34-re megy még pedig lopás 19, súlyos testi sértés 5, csalás 3, gyújtás 3, nyilván. erőszak 1, veszélyes fenyegetés 1, kettős házasság 1, hivatalos hatalom visszaélés 1.

Végül alispán ur a közleg. bizottság minden egyes tagjának a beállított új esztendőben „boldog új évet“ kívánván a gyűlés déli 12 órákor eloszlott.

Adomákról és adoma gyűjtések.

Vándory Lajostól.

Talán nem árt, ha a régi jó adomákból néhányat felfrissítve, s egy-két új adomával garnirozva, az úgy is eléggé csüggedő kedélyeket egy kisső felfrissíteni törekszünk.

Régi jó adomák! Hol vagy te arany idő midőn a patriarchalis jó öreg urak nem a casinók, nem a kávéházakban, hanem a házi tűzhelynél, az oly édes családi körben jöttök össze, hol a házi asszony nem két méteres uszálylyal és öt kilos chiguonnal, selyem ruhában, arany és gyémántal megrakodva, hanem egyszerű honi karton ruhában, fetürt ujjakkal, — fehér köténnyel és aranyos magyar főkötővel fogadta angyali nyájassággal vendégeit. — Hol vagy te arany idő, midőn a ház disze — az eladó gyönyörű hajadon, szüziességét mellegítő pártában és magyaros pruszliban öltözve fogadta a kedves Jani, Gyuri és Pista bácsiakat, aztán igéző két szemét lesütve, nyújtá kezét a Gyuribácsi szép és szelendűs Laci fiának. Hol vagy te arany szép idő, midőn a tündéri szép alak, — ki a mellett, hogy-hogy és miként kell egy magyarlázat elrendezni, kertet gondozni, és a házi állatokat tenyészteni, — jártas volt a bel- és külföldi irodalomban, zongorázott társalgása szelendűs volt és ehez járult aztán még valami, még pedig az: mi az akkori világban oly keveset ért, és ma oly sokat számít hogy t. i. a parádés szobának egyik szögletében egy kis vasláda tele arany lázsiás és Mária Terézia huszasokkal, csak azt várta: hogy mikor is lesz a Laci urfi és a házikisasszony esküvőjük hogy mikor emeli a volt Laci urfi — most már tekintetes uraság — a magyar diszruhában öltözött, s a papnak egy pár szava által aszonnyá avatott magyar menyecskét, az ő kedves élete párját a hin-

tóba hogy ő is, már t. i. a kis vasláda követhesse kedves urnójét. Hol vagy te arany idő? midőn szép magyar hazám ifjai nem a bálókban keresték fel örökös frigyre kötés végett az alkalmat, nem a telekkönyvi hivatalban „szerettek“ bele a vagyon mennyiség után egy nőbe, hanem a házi tűzhelynél keresték fel a magyar leányt, és a szív telek könyvét vizsgálták át, és ha az ősminte szív sugallta érzelmeket a másik szívbenni lekebelezés által biztosítva tudták — kötötték meg a magasztos, az áldást hozó, a boldog, a holtomig és holtediglan tartó frigyét. Hol vagy te arany idő! midőn jó öregeink csak azért jöttek össze a baráti házához — baráti szívet hozva — hogy gondoljanak ki ujeszközöket, a melyek által a magyar hazát nagygyá és boldoggá lehetne tenni, és ha a házasság társalgás végét érte, nem azon törték fejüket, hogy: kiről mi rosztat lehet beszélni, hogy: kit hogy lehetne erkölcsi-leg megölni; hanem versenyeztek — a szellemvilágába vitorláztak — és mily boldog mosoly vonult annak kezében végig ki előbb e partra érve, egy jó déce-el megrakodva ismét vissza térhetett, és az a kedélyes társaságnak elmondhatta Hol vagy te arany idő midőn a magyar házaknál szegletes asztalok és kerek emberek voltak, nem pedig mint ma midőn kerek asztalok, és szegletes emberek vannak.

És mi ennek az oka? — Nem más mint a vasutak telegraphok és telephonnok által behozott, vagy inkább behurczolt — hatalmas civilizáció. Civilizáció! Civilizáció mily satyra mind mit nyujtottál egy kis vakító — szemfényvesztői világosságán kívül? Mond nem pirulsz el ha a tizenkilencedik században történt hatalmas dolgokat száz év múlva elébe tartják? Megmondom én neked mi vagy: az Istenember azon szent szavainak: „szeresd felebarátodat mint ön magadat“ megölelje, a baráti szeretetnek meggyilkolója az emberiségnek megmérgezője defrandációk, szédelgések a rablások a csalások, a csödének nagymestere vagy! Te elfelejtetted velünk hogy mi volt hajdan a magyar, te csak egyet kívánsz, nem pirulva semmitől, az ő érdeket!

(Folytatás köv.)

Telephon a kolozs-monostori kir. gazdasági tan-intézet és Kolozsvár közt.

Folyó hó 10-én d, u. érdekes kísérlet tétetett a telephonnal a kolozs-monostori gazdasági tanintézet és a kolozsvári tűzoltó őrtorny közti távirda vo-

nalon. — Az egyszerű s már sok lap bun leirt készülék felcsatolása után pontban 3 órákor a kísérlet kezdetét vette. — A kísérletet az őrtornyon Dr. Abt Antal egyetemi tanár és a kolozsvári kir. távirda igazgató, a gazdasági intézetben pedig a távirda hivatal titkársa vezették. — Az eredmény fényes volt előbb egyszerű kérdézetések, később egész beszélgetés fejlődött ki a két állomáson. — Monostoron mintegy 60 egyén, — köztük több nő is, — a kolozsvári állomáson szintén sokan nézték az érdekes próbát. — A kolozsvári állomásról hirlapi hírek és a „Troubadour“ személyeséről pontosan értesítették a Monostoron figyelőket, míg a gazdasági intézeti hallgatók trombitán két tűzoltó, fuvalára és hegedűn zene-darabokkal mulattatták a kolozsvári hallgatókat, s hogy megtetszetek bizonyítja az hogy ismételtetni kérték. — Érdekes volt a kütünő énekes Girsik Gyula II évi hallgató éneke „Jer velem, jer velem te légy az én virágom stb.“ — A felfogó készüléken nem csak az ének hangjait, de a hanggal együtt beleheltek érzést is felfogni lehetett. — A kísérlet legkevesébe látványos, de mind a mellett igen érdekes volt s egyáltalában mindenkit meglepett a haladás és tökéletesedés ezen újabb vívmánya.

— sz. —

Ügyforgalmi és tevékenységi kimutatása a Tordai kir. törvényszéknek az 1877-ik évről.

Elnöki, polgári, telekkönyvi és fogelmi ügyi beadványi szám maradt az 1876-ik évről ellátatlan 1344 az 1877-ik évben érkezett 15.538 lett összesen 16.538; ebből elintéztetett az 1877. év folyamában 16,533 és így ellátatlan beadványi szám 5.

Érdemleges perek elintézése.

I. Közpolgári per maradt az 1876-ik évről hátralék 60, az 1877-ik évben érkezett 126, lett összesen 186; ebből elintéztetett a múlt év folyamában 149 s így függőben maradt 37.

II. Váltó és kereskedelmi per maradt 1876 évről 1, az 1877-ik évben érkezett 84, lett összesen 85; ezekből elintéztést nyert 84 s így folyamában maradt 1.

III. Örökösödési ügy maradt az 1876 évben hátralék 963. az 1877-ik évben érkezett 113, lett összesen 1076; ebből elintéztést nyert a múlt évben 710. s tárgyalás alatt van 366.

IV. Telekkönyvi per maradt az 1876 évről függőbe 3. az 1877 évben érkezett 91. lett összesen 94; ebből elinté-

ztést nyert a múlt évben 67. és így 4 lyamban maradt 27.

V. Bünvádi per maradt az 1876 évről 280. az 1877 évben érkezett 345 lett összesen 625; ezekből a múlt évben befejeztetett 467, és így folyamában maradt 158.

Irodalom és művészet.

Megkaptuk a „Közoktatásügyi törvények és rendeletek táráta“, az 1878-ik év óta 1877 év végéig közbocsátott és a népoktatásra vonatkozó törvények és rendeletek gyűjteménye. Kiadja az Eggenberger féle könyvkereskedés. Ára a vaskos kötetnek 2 frt.

Ezen munka megbeszélhetetlen minden tanúgygyel foglalkozókra nézve, miért melegen ajánljuk az érdekeltek figyelmébe.

Barth György „Observatoriu“ című új közlönye N.-Szebenben megjelent és első számát vetjük. A lap elég változatos, irányja pedig azt mutatja, hogy farkas elhadja szőrét, de természetét nem.

A „Vasárnapi Ujság“ január 13-iki száma következő tartalommal jelent meg: Viktor Emánuel (arcképpel). — Humbert az új olasz király (arcképpel). — „Ozman basát a császár elévezetik Plevnában“ (képpel). — „Szemere Miklóshoz.“ Költemény Bartok Lajostól. — „Pusztai találkozás.“ elbeszélés Baksay Sándortól. — „Az orosz manó.“ Társadalmi kép az orosz fővárosból. — „Az óriás kigyó családja“ (képpel). — „Az Ingraham-emlékerem“ (képpel). Xantus Jánostól. — Valami a névmagyarosításról. Imékeleséfele Törs Kálmántól. — A Petőfi-társaság közgyűlése. — Irodalom és művészet, stb. rendes hetirovatok.

Olvasóinkhoz.

Az előfizetéseket méltóztatassaniasietősen megtenni, hogy a nyomtatandó példányok száma iránt tájékozassuk magunkat. Lapunk I. és II. számát mutatványként azoknak is megküldöttük meggyónkben, a kik eddig arra elő nem fizettek; — méltóztatassanak a lap meg nem tartása esetén e példányokat visszaküldeni ne-hogy a megtartás előfizetésnek tekintessék.

TÁRCSA

Kraszna forrása.

— Néprege. —
(Vége.)

A gróf mélyen érezte szerencsétlenségét, s naponta bejárta a várat környező röngeteget, szorakozást keresve a vadászatban.

Egyszer bánata egy távoli völgybe kergette, melyben két tündér járszott a szeliden nyíló virágokkal. A mint a tündérek meglátták hozzá szállottak, s megkérdezték tőle, mit keres ott, a hol ember még soha sem járt.

A gróf elpanaszolta, hogy őtet a bánat űzi, az vitte oda is.

A tündérek megkérdezték, hogy minő bánat nyomja vérző szívét.
— Az, felelt a gróf, hogy a kit én a világon legjobban szeretek, gyűlöl engemet! . . .

— S a kit szeretsz angyal-e vagy ördög? — kérdező az egyik tündér.

— Angyal, — szebb az angyalnál! — ördög, — kegyetlenebb az ördögnél! . . .

A két tündér összenézett . . . Megértették, hogy mi bántja a grófit

— Feleséged a nő, ki szíved összetörte? — kérde a másik tündér.

— Feleségem, kiért életemet adnám.

— Van gyermeketek?

— Nincs . . . nem is lehet, mert a gyermek — azt mondják — két szerető szív virága . . .

— Menj haza, feleséged ölében egy gyermek pihen, szép mint a mezők virága, s e gyermek meghozza boldogságodat. De ha ez sem hozza meg — jegyed meg magadnak — még boldogtalanabb leszel, — veték utánna a tündérek s aztán eltűntek, mint a köd ha a ragyogó nap feltűnik . . .

A gróf keble mélyéből felsohajtott: Istenem! bár boldog lennék már! . . . Aztán sietve ment hazafelé, hogy élvezze a boldogságot, mely őt eddig kerülte. Sietett, hogy érezze a szerelem gyújtó tüztét, a forró ölelést az édes csókot . . .

Utjában a Tündérrétre ért. Ott egy tündér szorgalmasan szedte a virágokat büszkerül; de a mint a grófit meglátta, gyorsan szárnyra kelt s elszállt; de a mint a gróf feje fölött repült, egy szép virágot ejtett le. E virágot a gróf felvette, hogy legyen az é nap emléke.

De csodák-csodája! kezében a virág megszólalt, mondván: Jó ember, én még

tegnap este gyermek voltam. Ott születtem a völgy felett, lombos fáktól kerített várban, de kegyetlen szívé anyám, a Tündér rétre vitt s ott hagyott, azon reményben, hogy a vadállatok széttépnék és ő megmenekszik szíve magzatától. De csalódott. Én ott virággá változtam s az éjjel már illatoztam, mint a jobb szelid mezei virágok. Most egy tündér leszakított s repült, szállott velem . . . Ki tudja hová akart vinni? . . . De leejtett s most a te kezébe vagyok. Légy te apám. Vigy haza, vess virágokból ágyat, fectess arra és én ismét gyermekké változom . . . Majd szeretni foglak tégedet, jobban mint gyermeked . . .

A gróf szíve majd megrepedt, hallván a virág beszédét. Sejtteni kezdé, hogy a gyermek az ő gyermeke, a szívtelen anya az ő felesége.

Midőn a várhoz érkezik, a kis virág ismét megszólalt: Ne vigy engemet e várba. Itt születtem én s itt lakik kegyetlen szívé anyám. Ez a hely, elátkozott hely, ne vigy oda.

— Ne félj — felelt a gróf — a szívtelen anyát átkom űzi el innen, s te boldog leszel velem — szerető apádall! . . .

Pár percz múlva nagy változás történt a várban. A gróf nejét a szívtelen

anyát kérdőre vonta, nemtelen tettéért. Az semmit sem tagadott, mert észre vette, hogy férje a tündérekkel van összeköttetésben s mindent tud. Elmondta azt is, hogy ő csak gyűlölni tudja a grófit s szerelmére soha se számítson. A gróf szíve majd megrepedt fájdalomában, midőn így beszélt neje, a kinek őt boldogítani kellett volna, — s mégis szerencsétlenné tevő . . . De ő sem volt többé engedékeny: elkérgette a nőt, kinek szíve oly kőkemény volt, hogy síró gyermeke sem olvasztotta fel. A távozó után következő rettenő átka döngött a felbőszült grófnak: „Menj, de lábaid ne vigyenek túl a völgy ölén. Ott rogyjanak össze bűnös lelked terhe alatt, hol először mosolyogtál a pajkos özikékre, s könnyeztetél a távozó vendég után! Holt testedből egy domb támadjon, emlídből, melynek életadó nedvét soha sem szívta ez ártatlan gyermek, viz áradjon, mely piszkos szívedet világ végéig mossa! . . . Menj! . . . Menj! Átkom kísérjen . . . Átkom alatt roskadj össze! . . .

A szép asszony, dúlt arcozai, inogva, de gyorsan távozott, hanem a völgy tulsó végén már tántorogva tetetett egy lépést a másik után, végre összerogyott! . . . Az átok teljesült . . . Holt testedből egy domb támadt, emlídből két

A lapunk iránt mutatkozó túlnyomó pártolás bennünket egészen lekötölte, így kezeznünk köteleseinket minden tekintetben teljesíteni.

Előfizetési feltételek a túllapon.

H i r o k.

— **A hivatalos lap** tegnapi száma az erdélyi részekre nézve azon kedves közleményt hozza, mely által Sebestyén Mihály m.-vásárhelyi kir. főügyészre nevezetett ki. Örvendünk a szerencsés kinevezésnek, s kívánjuk hogy kinevezettnek minél kevesebb dolga akadjon.

— **Szentkirályi Géza** a helybeli államépítészeti hivatalhoz III-ad osztálmérnökévé nevezetett ki.

— **A farkas historiák** nem szűnnek meg. Koppádon a múlt héten egy szegény embernek juhát benn a faluban a farkasok szét marcangolták. Itt prevenciókról igen gyakori tudósításokat veszünk. Az tény, hogy a farkasok igen vakmerők lettek, mert már a várostól nem félnek s mintha civilizáció után vágyának egész kényelmesen sétálnak abban. — Így sétált a napokban Torda akna felüli részén este 9 óra tájban két farkas minden megindulás nélkül. Még egyszer mondjuk, hogy járásonként a hajtó vadászatok megtartása épen felesleges nem volna.

— **Hogy fogták a juhokat Plevna körül.** A román lapok nagyban dicsekednek a következőkhez hasonló esetekkel. A Plevna körüli sáncokban heverő román katonaság közül egy látott volna egy napon sok juhát legelészni Plevna térségein, e sok juh a törököké volt. Nagyotkiált, pá társa hozzá siet s haditanácsot tartanak, mi módon volnának a juhok megbódithatók. Roppant mefontolások után egyik azt mondja: „Látó-övel nézzük meg, midőn fejjel felénk lesznek fordulva, tuhról a tüzekek egyet kettőt ágyuzzanak, a juhok erre megijednek s mindfelénk fognak futni.“ Így tettek s a juhokat megbóditották. Ez esetekből pedig épen az következik, hogy a román katonák igen jól értenek a juhok mesteriségéhez, egyébről tehát nem is szólunk.

— **Hogy Topánfalva környékén** Plevna eleste ötleitől nagyobb események voltak, mint maga Plevna körül egy hozzátküldött levélből csakugyan kiteszik. Ez újabb levélben a szolgabíró, mint rézes újolag érintve van. Az események még tettelegességeket is tud felmutatni. Egy D. nevű román pofon vert egy magyar embert mondván neki: No most menj és panaszd be a magyaroknak. Egy zsidó szintén kikapott szeme kiszúrásával fenyegették, mert a magyarokkal tart. A magyarságot e vidé-

pataki fakadott a kraszna folyó két forrása, és e viz világ végéig mossa a kővé vált szívet, de sem tisztára nem moshatja, sem el nem koptathatja.

A Kraszna partján egy bokor a gróf szívéből nőtt. Ez a bokor inogva, epedve hajlik le most is az alatta gyorsan futó hullámok fölé. . . . És a bokron minden este reggel egy kis madárka zokog. Ez a madár, a bűvös gyermek lelkéből lett. . . .

Ez a Kraszna folyó eredetéről szóló rege — mondá az egyszerű pásztor s egyet. nagyon sohajtva utánna veté: A zért annyiszor zavaros a Kraszna vize, mert egy bűnös nő szívéből mossa! . . .

ken páni félelem fogta. Hogy mi igaz e dolgokból még is úgy gondoljuk, hogy egy kis vizsgálat nem ártana; a közigazgatás egy kissé szellőztethetné a dolgot mert annyiban hagyni a sok „mozsároztást“ s „vesszen a magyar“-féle orditozásokat még is nagy gondatlanság s az illetőknek nagy felkapatása volna.

— **A bágyoni iskolához** tanítónői állomásra a közs. iskolaszék pályázatot hirdet; folyamadványok január 26-ig, adandók be.

— **A casinó-egylet** választmánya a bál megtartását elhatározta s annak rendezése végett bizottságot küldött ki, a maga idejében többet.

— **A „Maros-Ludasi önkéntes tűzoltó-egylet“** 1878-ik hóban 19-én az iskola termeiben táncvizigalmat rendez Belépti jegy személynként 1 frt. Belépti jegyek előre válthatók t. Allessz András ur kereskedésében, t. Temesik József ur gyógyszerárában, este a pénztárnál. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. A kik a meghívásra igényt tartanak, tisztelettel kéretnek a bizottsághoz fordulni, ha meg nem hivattak.

— **Hogy állunk a lutriával?** Ezt kérdezteti lapunk utján egy oly olvasónk, ki a román sebesültek javára rendezendő sorsjátékra sors-jegyvet vett. Mert ő a mint nyilatkozik úgy tudja, hogy a rendőség az egész lutrijátékot betiltotta, minthogy arra az illetők engedélyel nem bírtak. Mi lesz a begyűlt pénzzel? Jó volna a közönséget megnyugtatni.

— **Torda város képviselő testülete** ma delután közgyűlést tart, melynek tárgyai: az 1878-ik évi költségvetés megállítása. A tekt. közigazgatási bizottság értesítése városunkban egy állami leányiskola felállításának engedélyezéséről, s erre segély megszavazása. Az árvaügyek rendezése. A kebeles polgárok szubschozatali díjfértése ügyében intézkedés. Dániel Imre kérése a képviselő testület virilis tagjai közé leendő felvételéért. A negyedszolgák kérése fizetésök felemeléséért. A határfelügyelői állomások betöltése. A város tavain termett nád eladása.

— **Az újoncz sorozás** megyénkben következő napokban fog végbe menni. Maros Ludason, a m. kapusi régi szolgabírói járásból februárius 15 és 16 án, a m. ludasi járásból 18 és 19 én. Felvinczen, az aranyosszéki alsó járásból február 20 án, Felvincz városából 21 én, az aranyosszéki felső járásból 22-én és 23 án. a Tordán, a szentlászlói járásból február 25 és 26 án, a mezősegi járásból 27 és 28 án, a torockói járásból mártzius 1 és 2 án az alsó járai járásból 4 és 5 én Torda városából 6 és 7 én. Topánfalván, a a topánfalvi járásból április 11, 12, 13 és 15 én.

— **Szatmári Károly szinigazgató** a mai naptól kezdőleg városunkba színelőadások tarthatására, a tanácstól engedélyt kért — de nem kapott. Az az elutasító válasza az volt, mert Szatmári elmulasztatta miniszteri engedélyt be mutatni. Egyébiránt a sok rossz hír után melyek a Kolozsvári és m.-vásárhelyi lapokban Szatmáriról szárnyra keltek annyival kevésbbé teszik kíváncsossá itt működését, mert úgy látszik a M.-Vásárhelytől működő színtársulatnak csak egy gyenge főredékével akart városunkba telepedni. Helyeseljük a tanács intézkedését, vagy jó társulat jöjjön vagy semmi.

CSARNOK

A Petőfi-társaság második évi nagy-gyűlése.

(Vége.)

— Szana Tamás titkári jelentése következtet ezután a társaság múlt évi működéséről.

Ezekután hivatalos ügyek elintézési következtet. Várady Antal „Krisztus Romában“ című legendáját olvasta fel,

melyben az egyház fényűző pompájával szemben Krisztus Isteni egyszerűsége van szembeállítva különösen a jezsuiták embertelensége s a pápaság fénye van ostromozva. Krisztus elmegy Romába, hol épen istenitik a pápát. A megváltót kioldus mezben jár — mindenünnen durván elutasítják, míg végre egy koldus magával viszi, hogy éhező gyermekei között viskójában lakást adjon neki. Krisztus magát megismerteti s az emelkedett hangú költeményt így végzi be: „Látom, hogy csak a kunyhó és a sirenyém!“, A költő szépen szavalta s élénk éljenzésekkel jutalmaztatott meg. Várady után gr. Zichy Géza „Haza járó lélek“ című hazafias költeményét Komócsy József olvasta fel. A költemény harcias és politikai jellegű. A török nép elhagyatottságát s a magyar téletlenségét rajzolja, mely létlenség Déák szellemének intelmét vonja maga után. K. Papp Miklósnak a „Petőfi polyákja“ cz. rajzát Balázs Sándor olvasta fel. Bém jellemét s Petőfihez való viszonyát az író érdekesen rajzolta. A rajzban nem sok új van, de érdekesek azon reminiscenciák, melyek hitelesen és gondosan vannak egybefoglalva. Az öreg Bem végig önmagát tartotta Petőfi halála okozójának. A költő midőn Mészáros Lázár miatt lemondott tiszti rangjáról — a nyílvalósság terétől vissza vonult s Bem volt az, ki „Sándor fiát“ nem tudta nélkülözni és vissza hívatta Kiss ezredes által. Petőfi ezt nem álhatta meg — vissza ment s ez lett korai halála.

Igen nagy tetszésben részesült Bartok Lajos költői levele Szemere Miklóshoz, melyben a költészet valódi magas derűjével írja le a független élet szépségeit. Vértessy Arnoldtól érdekes elbeszélést hallottunk („Idegen földön.“) Hatását annyiban vesztette el, mennyiben a gyöngye előadás lényegesen csökkentette. Különös teljes mértékben megérdemelte a figyelmet. Vértessy az utóbbi időkben az anyai nyomor és tragicus végzet rajzolására adta kizárólag magát s ebben ketségtelenül virtuozitásra emelkedett. Fínis coronat opus végül Endrődy Sándortól olvasott fel Paulay Ede egy gyönyörű költeményt „A gyermek“ cz. alatt. Rabló muszkák (a költeményben e név nincs kimondva) megölik a gyermek szemé láttára édes anyját. Angyal jelenik meg előtte. Ő bosszút kér s reményli, hogy a népek segítségével megbüntetheti a rablókat. Ez lesz élet czejja, hiszen „nekem egy anyám volt.“ Ez igen gyönyörű jelenet volt. A nemtő felvilágosítja, hogy a népek kezei megvannak kötve és nem követhetik akaratjukat; s így bosszút csak az isteni gondviselés állhat. „Akarsz e föl hozzá . . .“ „Menyünk.“ szölli a gyermek. Ezen befejezést viharos tapsokkal fogadták. A gyűlést Éjszaki Károly zárta be kissé hosszasan is szólva, hogy a társaság rövid idő alatt teljesen képes lesz férfikorába erve hivatásának megfelelni. Az ülés 3/4 óraker bevégeződött és igen elegendően távozott a közönség. A társaság tagjai mintegy 50-en d. u. 2 óraker a Hungária egyik földszinti termében társas ebédre gyűltek. A toásztok csakhamar megkezdődtek. Mindenikét fölpengetni teljes lehetetlen. volna Balázs Sándor, Komócsy, György, Helyi többször szonokoltak, Laukát, Jókait, Kosuthot éltették. A kedélyes mulatság. 1/2 óraker ért véget.

Havadi Dozsa Géza.

KÖZGAZDASÁG.

A mezőgazdasági értelmiség fontossága.

(Folytatás.)

Mindezen körülményeket kellően méltatva s még ezekhez hozzá adva az utóbbi évtized szomorú eredményeit: kétség szálja meg szívünket s a jövő iránti komoly aggodalmak közt belátjuk,

hogy itt előre tekintés, kitartó szorgalom, ez ágnak, — jövőnk egyedüli biztos alapját képező mezeigazdaszatnak fejlesztése elkerülhetlenül szükséges. — Kormányunk ezt már belátta s tehetsége szerént támogatja is ez ágat, — nem kell mindent a kormánytól várunk, hanem tehetségünk és erőnk szerént segítenünk magunkon.

Hogy gazdasági állapotunk felvirágzása bekövetkezhezzék, első helyen emelnünk kell a gazdasági értelmiséget. — Igen sokan még ma sem tartják ezt elkerülhetlenül szükségesnek. Épen e téves vélemény, ez értelmi hiánya az oka, hogy a nép a földben heverni hagyja az értékek millióit, e téves vélemény, ez értelmiség hiánya az oka, hogy a nép csak a mindentátó, az áldott természetet ismeri csak termelőiseinel egyetlen tényezőül, e téves vélemény, ez értelmiség hiánya oka a rabló, az ázsiai gazdálkodásnak, miutha a természet a földet kimeríthetetlen kincsével látta volna el, melyet kénye — kedve szerént a végtelenségig rabolhat. — E téves vélemény, ez értelmiség hiánya igen sok helyt már szomorú példákban kezd nyilvánulni. E példák — bár sajnálni lehet bekövetkezésüket — szükségesek voltak; mert sokaknak megnyiták szemét.

Nincs a reális tádományok közül egysé, mely e téren fontossággal egyaránt ne bírna. — Hol van több szükség a természet-tudományok összes ágaira, mint épen itt, hiszen a mezeigazdaszat nem egyéb, alkalmazott természettudomány. — Hol van több szükség a gazdasági értelmiségre mint épen itt, hiszen a gazdaság nem egyszerű számítás, — vetés, — aratás, hanem ipar is, mert sok helyen a nyers terményt előbb ipari uton átváltoztatni szükséges, mivel csak is így értékesíthető, de nemcsak ipar, hanem kereskedelem is; mert a növénytermelés, állattenyésztés, kertészet és erdőgazdálkodás terményeit maga a gazda közönség saját fogyasztására ritkán használja fel, hanem mindezeket eladás által kénytelen értékesíteni. — Az értelmiség hiánya miatt hol állunk az állattenyésztés terén? Birunk-e elég belátással, a különböző szükségletek és piaci viszonyoknak megfelelő hus-, tej-, igás és egyéb haszon állatok előállítására? Hol áll az értelmiség hiánya miatt borászatunk, képesek vagyunk a különböző népek ízlelése és kívánalmainak megfelelő borokat előállítani? — Esmerjük el, hogy meg igen sokat kell tanulnunk. Tanulnunk elméletileg és gyakorlatilag; mert csak e kettő együttesen tesz képessé a haladásra.

Ha elemi csapások s egyéb kedvezőtlen körülmények látogatnak, ha a természet nyers erőt legyőznek, fölénk kerekednek, az értelmiség hiánya az, mely késztet, hogy kezeink bűnbánólag keblünkre téve magnyugodjunk, hiszen ez az Ur akarata. — Teendők holott az lenne hogy igyekezzünk magunkat a természeti viszonyok fölébe helyezni s ha a baleseteket meg nem is szüntethetjük, igyekezzünk legalább közönyösíteni azokat. Valyon nem-e az értelmiség, a tapasztalat és belátás hiánya az, hogy a gazda közönség legnagyobb része egyetlen évszak időjárás viszonyaira alapítja minden reményét s ha ez évszak kedvezőtlen talál lenni: megtörik, elenyésszik minden reménye. — Mivel lehetne ezt egyébbel megszüntetni — illetőleg közönyösíteni, — mint azzal, hogy úgy irányozza termeléseit, hogy ha egyik növényéből terméstönkre ment is, még a másik termés a veszteséget némileg helyreépítelhasa.

(Folyt. köv.)

Piaci árjegyzék.

a tordai vásárra 1877. jan. 12. hozotti tárgyakkal

1 hectoliter: t. buza 8 frt. 50 Tavasz tisztabuza frt. — Élegybuza 7 frt. — kr. rozs 6 frt. 50 Árpa 4 frt. 50 kr. Zab 2 f. 50 kr. Törökbuza 5 frt. — kr. méter mázsa szena kötetlen 2 frt. 50 kr. Alomszalma 1 méter mázsa 36 kr. Tüzifa köbméter 3 frt. 20 kr. Marhabus 1 kilogramm 36 kr. Disznóbus 1 kilogramm 48 kr. Turó 1 kilogramm 56 kr. Felölös szerkesztő és kiadó tulaj. Völz B.

Előfizetési felhívás.

Lapunk ujévvel II-ik évfolyamát kezdette meg.

Megfeleltünk e a mult évben feladatunknak? Mi magunk és működésünk felett bírálatot nem mondunk.

A közönség részéről tapasztalt támogatás, s a magyar sajtó részéről nyilvánult elismerés bizonyíték a mellett, hogy kötelességünket teljesítettük.

Felöltek a jövőre rovatokat nyitunk, a közigazgatási, igazság-adó-, tan-, ipar- és kereskedelem szóval mindazon ügyeknek, melyek közönségünket első sorban és közérdeklők. A hivatalos kinevezéseket, országgyűlési és csatateri tudósításokat rövid kivonatban hozni fogjuk; iparkodni fogunk, hogy tárczáink, és hírvivatunk érdekes olvasmányokat nyújtson olvasóinknak; közgazdasági rovatunk vezetésére pedig egy szakembert volt szerencsénk megnyerni; szóval olyan lapot szándékozunk adni, mely önálló legyen s ne éljen a fővárosi sajtó kegyelméből.

Jeles eredeti munkák által fogunk iparkodni becsünket fenntartani, s más lapokból mint eddig, ezután is csak oly közleményeket fogunk át venni, a melyek kiváló értékkel és fontossággal bírandanak.

A fővárosból és kolozsvárról rendes munkatársakat voltunk szerencsések megnyerni, a kik minden fontosabb mozzazatról értesíteni fognak, szóval iparkodni fogunk, hogy a provincián az elsőséget megnyerjük.

Czélunk felé sikeresen azonban csak úgy törhetünk, ha a t. közönség támogatásával találkozunk.

Oly feltétel, melynélkül nincs élet. --- Kérjük tehát e kegyet e támogatást.

FÜGGETLENSÉGÜNKET MINDEN IRÁNYBAN MEGŐRIZZÜK, ostromozni fogunk mindent a mi rossz, s mindent támogatunk a mi Privát érdekeket legyezni nem fogunk, mert CSAK ADDIG LESZ INDOKOLYA LÉTFÜNK, A MIG FÜGGETLENEN MARADUNK

Kérjük tisztelt közönségünket, hogy lapunkat ezentúl is támogatni, s az előfizetést megújítani méltóztassék.

„HALADÁS“ szerk.

LAPUNKRA ELŐFIZETHETNI:

Január – Márcziusra	1 frt. 50 kr.
Január – Juniusra	3 frt. — —
Január – Deczemberre	6 frt. — —

A kiállítás csinosságára, valamint a szétküldés pontosságára nézve ezután is minden lehető meg fogunk tenni.

Az előfizetések mielőbbi beküldését annyiival inkább kérjük, mert a lapunk iránt minlíkább mutakozó pártolás miatt, megeshetik, hogy a később jelenkező előfizetések egy részét — csak hiányosan elégíthetnők ki.

a kiadóhivatal

H I R D E T É S E K.

Díjt csak sikeres gyógyítás után fogad el.

Figyelemreméltó
idegbajok- és nehézkórában
szervenédőknek
Legújabbban feltalált gyógymód
Számítalan hálaíratot
mutathat fel sikeres gyógyításról
Sylvius Boas

Specialista idegbajokban
Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig
BERLIN SW.
Friedrichstrasse 22.
Leveleket megválaszolja is.

(15—75 102)

SYLVIUS BOAS urnak

Kérem megküldését **Auxilium orientisének**
Söndernohe posta állomás Oberdachstetten,
Berlin Friedrichstrasse 22, I.
Bajorban 1875 május 3-án

Dorchs, plébános

Söndernohe május 27-án 1875

Tekintetes ur!

Vonatkozva május 5-ről keletkezett becses soraira, melyek mellett egy köz-
séjembeli 10 éves beteg leányka részére Auxilium orientisét megküldötté
bátorodom a szűk felkérésre folytatni tudatni, hogy ők a gyermeköknel
árvulást vettek észre.

A gyöngye testalkotásu gyermek betegségeinek állapotja különös termé-
zetű, több hetek előtt görcsökkel; melyek naponta 7—8-szor ismétlődtek
ezelőtt meg, mikor is érzékeny füjtelmet érzett a gyomor körül angyi-
ka, hogy hirtelen ugrott fel olyankor az ágyban szerének használatára óta
jelenleg megadottozott s a görcsök csak 1—2-szor újulnak meg. A füjtel-
som még igen heves s minden tájában érzi. Életréje alig van és szellemi
lehetősége is korlátolt.

Néve Kremer Barbara.
Ezen rossz állapotánál a betegségek kivánatos volna, ha némi rend-
szabályokat küldene.

tisztelettel

Dorchs Ödön plébános.

Söndernohe Junius 30-án 1875.

A görcsök elmúltak s csak akkor fordultak elő, ha közönséges étel
teszik. Szeret s hiedjét kedveli. Füjtelmet most csak térdeiben érez, mert
állami sem képes. Mindig szomjas és a vizet szereti. Szíve táján füjtel-
met érez. Betegsége óta 10 évvel erőtebb gondolkodásának látszik.

Dorchs.

Söndernohe szept. 26-án 1875.

Örömmel értesítek, hogy páciensünk Kremer Barbara 24 nap
óta a legújabb egészségnek örömet. A betegség tünetének híre szines már s
a hónapok óta ágyhoz szegzett leányka, ki járni nem volt képes most ugrott
tanzol. Életréje megjött és viruló kintésű. A szűk emlékező állatam
halálját jelentik önnök sat. sat.

Dorchs Ödön plébános.